

**Anàlisi del discurs aplicada a l'espanyol**

Codi: 100620

Crèdits: 6

| Titulació                               | Tipus | Curs | Semestre |
|-----------------------------------------|-------|------|----------|
| 2500248 Llengua i Literatura Espanyoles | OT    | 3    | 2        |
| 2500248 Llengua i Literatura Espanyoles | OT    | 4    | 0        |

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

**Professor/a de contacte**

Nom: Carme de la Mota Gorriz

Correu electrònic: Carme.DeLaMota@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

**Prerequisits**

No s'estableixen prerequisits.

**Objectius**

L'assignatura "Anàlisi del discurs aplicada a l'espanyol" forma part dels 54 crèdits optatius que cal cursar al Grau de Llengua i Literatura Espanyoles i és una de les assignatures optatives incloses en els 30 crèdits que pertanyen a la via d'especialització o menció en Llengua Espanyola. Les especialitats són itineraris d'aprenentatge inclosos al Suplement Europeu al Títol (SET).

L'anàlisi del discurs promou una anàlisi contextualitzada i crítica de la llengua en ús, explorant la relació entre com s'utilitza la llengua en un text i la manera com es presenten diferents perspectives i identitats en un context social i cultural.

L'objectiu general de l'assignatura és oferir una visió general dels principals aspectes que constitueixen l'objecte d'estudi de l'anàlisi del discurs, tenint en compte les contribucions teòriques i metodològiques de diferents disciplines.

El curs es centrarà en identificar i analitzar els factors lingüístics i extralingüístics rellevants per a la construcció i la interpretació del discurs, treballant amb obres discursives de diferents fonts orals i escrits.

**Competències**

Llengua i Literatura Espanyoles

- Analitzar els principals fenòmens de variació lingüística de l'espanyol (variació històrica, geogràfica, social i pragmàtica).
- Emmarcar tipològicament els principals fenòmens de la llengua espanyola i relacionar-los amb fenòmens similars d'altres llengües romàniques.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

## Resultats d'aprenentatge

1. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
2. Identificar els factors pragmàtics que condicionen l'ús de les diverses estructures lingüístiques.
3. Interpretar la informació sobre la variació lingüística que proporcionen els diccionaris.
4. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
5. Resoldre problemes de manera autònoma.
6. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

## Continguts

1. L'àmbit de l'anàlisi del discurs. La competència en l'ús del llenguatge.
2. La noció de context. Context lingüístic i context extralingüístic. La perspectiva sistèmico-funcional. La perspectiva antropològica i sociocultural. La perspectiva sociocognitiva.
3. La comunicació interpersonal. Els interlocutors o participants. Discurs monogestionat i plurigestionat.
4. La profunditat enunciativa. La modalització. Subjectivitat i objectivitat. Personalització i despersonalització.
5. Les veus del discurs. La polifonia. El discurs directe, l'indirecte i la intertextualitat.
6. El destinatari. Tipus de destinataris. La poliacroasi.
7. La regulació de la relació entre participants. Aspectes rituals de la comunicació verbal. Argumentació i negociació d'acord: la intensificació o reforç i l'atenuació o minimització.
8. La cooperació. El contracte conversacional. Les màximes conversacionals.
9. La rellevància. De la màxima de relació a la teoria de la rellevància. La comunicació ostensivo-inferencial. El camp de l'humor. Malentesos, incomprensions, el fracàs pragmàtic. La variabilitat intercultural.
10. Cortesia verbal. Aproximacions teòriques. La pròpia imatge. Estratègies de (des)cortesia.
11. Anàlisi de la conversa. L'alternança de torns de paraula. Solapaments i interrupcions. Diferències conversacionals segons el gènere de la persona: estereotips i prejudicis.
12. Textos, gèneres, tipus. Models textuais i unitats textuais. Les seqüènciestextuals.
13. La textura discursiva. L'organització textual. Coherència i cohesió. Mecanismes de referència. Connexió. Progressió temàtica i estructura informativa.
14. Les maneres o modalitats de la comunicació. Discurs oral i discurs escrit. Els sistemes semiòtics de la triple estructura bàsica: verbal, paraverbal i cinèsica. El paper de la veu. El gest. Comunicació corporal: cinèsica i proxèmica. La multimodalitat.
15. La naturalesa intencional del discurs. La teoria dels actes de parla: els objectius més enllà de les paraules. El discurs manipulatiu. L'anàlisi crítica del discurs. La perspectiva de gènere: de les identitats i els estils al sexisme en les relacions de poder. Modalització i persuasió en situacions de crisi sanitària: les pandèmies.

En el contingut de l'assignatura es tenen en compte els aspectes relacionats amb la perspectiva de gènere.

## Metodologia

S'emprarà una metodologia activa, basada en la classe inversa, i es potenciarà el pensament crític, tant davant problemes, dades o situacions de caràcter lingüístic com a l'hora de realitzar reflexions sobre el propi aprenentatge. Es combinaran les explicacions teòriques, la realització d'exercicis, el comentari de textos i les discussions i activitats pràctiques.

És necessari emprar amb assiduitat el Campus Virtual, perquè a través d'aquesta eina s'informarà de qualsevol qüestió relacionada amb l'assignatura. Convé realitzar un seguiment continuat. La participació activa serà tinguda en compte.

## Activitats formatives

| Títol                    | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|--------------------------|-------|------|--------------------------|
| Tipus: Dirigides         |       |      |                          |
| Actividades dirigidas    | 52    | 2,08 | 6                        |
| Tipus: Supervisades      |       |      |                          |
| Actividades supervisadas | 15    | 0,6  | 4, 5, 6                  |
| Tipus: Autònomes         |       |      |                          |
| Actividades autónomas    | 75    | 3    | 4, 5, 6                  |

## Avaluació

L'avaluació es realitzarà a partir de la participació activa en l'assignatura i de tres tipus d'activitats: un resum teòric d'unes 3 pàgines, un breu exercici pràctic d'anàlisi (ambdós sobre un tema escollit lliurement) i una activitat teòrico-pràctica final.

- Participació activa: 10%
- Resum teòric: 30%
- Exercici pràctic d'anàlisi: 30%
- Activitat teòrico-pràctica final: 30%

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. La professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Si es realitza una sola de les tres proves (sigui quina sigui la qualificació) s'obtindrà un "no avaluable". Si es presenten dues proves i se'n deixa pendent una tercera, la qualificació d'aquesta prova serà 0 i s'inclourà en el càlcul de la nota global.

Per tal de poder superar el curs és imprescindible haver obtingut una nota global igual o superior a 5 sobre 10 un cop aplicada la corresponent ponderació, però es podrà accedir a la recuperació si s'han sotmés a avaluació almenys 2/3 parts de l'assignatura. La participació activa no és recuperable.

El procediment de revisió variarà en funció del tipus de prova.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

## Activitats d'avaluació

| Títol                            | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|----------------------------------|-----|-------|------|--------------------------|
| Activitat teòrico-pràctica final | 30% | 2     | 0,08 | 4, 5, 6                  |
| Exercici pràctic d'anàlisi       | 30% | 2     | 0,08 | 1, 2, 3, 4, 5, 6         |
| Participació activa              | 10% | 2     | 0,08 | 4                        |
| Resum teòric                     | 30% | 2     | 0,08 | 4, 5, 6                  |

## Bibliografia

ALBA-JUEZ, Laura (2009) *Perspectives on Discourse Analysis: Theory and Practice*, Newcastle Upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

ALBA-JUEZ, Laura (2016) "Discourse Analysis and Pragmatics: Their scope and relation", *Russian Journal of Linguistics*, 20, 2: 43-55.

ALBA-JUEZ, Laura y J. Lachlan MACKENZIE (2016) *Pragmatics: Cognition, Context & Culture*, Madrid: McGraw Hill.

ANGERMULLER, Johannes, Dominique MAINGUENEAU y Ruth WODAK (eds.) (2014): *The Discourse Studies Reader: Main Currents in Theory and Analysis*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

ARIEL, Mira (2010) *Defining pragmatics*, Cambridge: Cambridge University Press.

BASSOLS, Margarida y Anna M. TORRENT (1996) *Modelos textuales. Teoría y Práctica*. Vic: EUMO.

BASSOLS, Margarida (2001) *Les claus de la pragmàtica*, Vic: Eumo: Universitat de Vic ("Llengua i Text", 7).

BLECUA, José Manuel (1982) *Qué es hablar*. Barcelona: Salvat. Col. Temas Clave.

BEAUGRANDE, Robert-Alain de y Wolfgang Ulrich DRESSLER (1972) *Introducción a la lingüística del texto*. Barcelona: Ariel, 1997.

BERNÁRDEZ, Enrique (1982) *Introducción a la lingüística del texto*. Madrid: Espasa Calpe.

BERNÁRDEZ, Enrique (1995) *Teoría y epistemología del texto*. Madrid: Cátedra.

BERTUCCCELLI PAPI, Marcella (1993) *¿Qué es la pragmática?*. Barcelona: Paidós, 1995.

BOSQUE, Ignacio y Violeta DEMONTE (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid: Colección Nebrija y Bello, Espasa. Volumen 3: "Entre la oración y el discurso".

BRAVO, Diana y María BERNAL (eds) (2015) *Perspectivas sociopragmáticas y socioculturales del análisis del discurso*. Buenos Aires: Dunken.

- BRAVO, Diana y Antonio BRIZ (eds) (2004) *Pragmática sociocultural: estudios sobre el discurso de cortesía en español*. Barcelona: Ariel.
- BRIZ, Antonio (1998) *El español coloquial en la conversación. Esbozo de pragmagramática*. Barcelona: Ariel.
- BROWN, Gillian y George YULE (1983) *Discourse Analysis*, Cambridge: Cambridge University Press. Trad.: *Análisis del discurso*. Madrid: Visor, 1993.
- BRUCART, José María (2012) "Linealidad y jerarquía en la perspectiva temporal del discurso", en T. Jiménez Juliá et al. (eds.), *Cum corde et in nova grammatica. Estudios ofrecidos a Guillermo Rojo*, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago de Compostela: 139-151
- CALSAMIGLIA, Helena y Amparo TUSÓN (1999) *Las cosas del decir. Manual de análisis del discurso*. Barcelona: Ariel (3ª ed. revisada, 2012).
- CASADO VELARDE, Manuel (1993) *Introducción a la gramática del texto del español*. Madrid: Arco Libros.
- CASADO VELARDE, Manuel y Ramón González Ruiz (eds.) (2000) *Gramática del texto y lingüística del texto*, *Rilce*, 16, 2.
- CASTELLÀ, Josep M. (1992) *De la frase al text. Teories de l'ús lingüístic*. Barcelona: Empúries.
- CESTEROMANCERA, Ana María (2000) *Los turnos de apoyo conversacionales*. Cádiz: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cádiz.
- CHARAUDEAU, Patrick y Dominique MAINGUENEAU (2002) *Diccionario de análisis del discurso*, Buenos Aires: Amorrortu, 2005.
- COTS, Josep Maria (1996) "Bringing discourse analysis into the language classroom", *Links & Letters*, 3: 77-101.
- DE BUSTOS TOVAR, José Jesús et al. (eds.) (2001), *Lengua, discurso, texto* (I Simposio Internacional de Análisis del Discurso, 2000, Madrid), Madrid: Visor.
- de-la-MOTA, Carme (1995) *La representación gramatical de la información nueva en el discurso*, Tesis doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona. 2008. Disponible en: <http://www.tesisenred.net/handle/10803/4883>
- de-la-MOTA, Carme y Gemma PUIGVERT (2012) "Retórica, prosodia y gesto en la comunicación política: la voz de Gaspar Llamazares", *Oralia*, 15: 241-278.
- de-la-MOTA, Carme (2015) "La adecuación a la situación discursiva: la voz y la comunicación no verbal de la periodista y política Uxue Barkos", *Problemas actuales de la lingüística ibero-románica*, Universidad Federal de Kazan, Rusia: 9-18.
- ESCANDELL-VIDAL, M.ª Victoria (1993) *Introducción a la Pragmática*, Barcelona, Ariel, 2006 (2.ªed.).
- ESCANDELL-VIDAL, M.ª Victoria (2005) *La comunicación*. Madrid: Gredos.
- ESCANDELL-VIDAL, M.ª Victoria (2014) *La comunicación. Lengua, cognición y sociedad*. Madrid: Akal.
- ESCANDELL-VIDAL, M.ª Victoria, Manuel LEONETTI y Aoife AHERN (eds.) (2011): *Procedural Meaning: Problems and Perspectives*, Bingley, Emerald.
- FUENTES RODRÍGUEZ, Catalina (2000) *Lingüística pragmática y Análisis del discurso*, Madrid: Arco/Libros.
- GALLARDO PAÚLS, Beatriz (1996) *Análisis conversacional y pragmática del receptor*, Valencia: Episteme, S.L.

- GARCÍA MOUTON, Pilar (2003) *Así hablan las mujeres: Curiosidades y tópicos del uso femenino del lenguaje*, Madrid: La esfera de los libros.
- GARRIDO, Joaquín (2011) "Las unidades del discurso". En Victoria Escandell, Manuel Leonetti y Cristina Sánchez López (coord.), *60 problemas de gramática dedicados a Ignacio Bosque*, Madrid, Akal: 420-426.
- GEE, James Paul (1999) *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*, Nueva York y Londres: Routledge (2ª ed., 2007).
- GEE, James Paul (2011), *How to do Discourse Analysis: A Toolkit*, London: Routledge.
- GEE, James Paul y Michael Handford (eds.) (2011) *The Routledge Handbook to Discourse Analysis*, London: Routledge.
- GÓMEZ GONZÁLEZ, María de los Ángeles; Francisco José Ruiz de Mendoza Ibáñez; Francisco González y Angela Downing (2014) *The Functional Perspective on Language and Discourse*, Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins.
- GRAU, Maria (2003) *La modalització: Manifestacions de la subjectivitat lingüística en els discursos acadèmics orals i escrits*. Tesis doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona. Disponible en: <http://hdl.handle.net/10803/4830>
- GUTIÉRREZ ORDÓÑEZ, Salvador (1997) *Temas, remas, focos, tópicos y comentarios*, Madrid, Arco Libros.
- HAVERKATE, Henk (1994) *La cortesía verbal*. Madrid: Gredos.
- HERRERO CECILIA, Juan (2006) *Teorías de pragmática, de lingüística textual y de análisis del discurso*, Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha.
- HIDALGO, Antonio (2002) *Comentario fónico de textos coloquiales*. Madrid: Arco/Libros.
- JAWORSKI, Adam y Nikolas COUPLAND (eds.) (2006) *The Discourse Reader*, Routledge (3ª ed., 2014).
- JOHNSTONE, Barbara (2002) *Discourse Analysis*. Oxford: Blackwell (3ª ed., revisada y actualizada, 2018).
- KERBRAT ORECCHIONI, Katherine (1985) *La enunciación. De la subjetividad en el lenguaje*. Buenos Aires: Centro Editor de América Latina.
- LEVINSON, Stephen C. (1983): *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press. [Trad. al español: (1989). *Pragmática*. Barcelona: Paidós].
- LÓPEZ ALONSO, Covadonga (2014) *Análisis del discurso*, Madrid: Síntesis.
- LOUREDA LAMAS, Óscar (2003) *Introducción a la tipología textual*. Madrid: Arco/Libros.
- MARTÍN ZORRAQUINO, María Antonia y José PORTOLÉS (1999) "Los marcadores del discurso". En Violeta Demonte e Ignacio Bosque (Coords.) *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid: Espasa, vol. 3: 4051-4214.
- PALTRIDGE, Brian (2006) *Discourse Analysis. An Introduction*, London: Bloomsbury (2ª ed., 2012).
- PAYRATÓ, Lluís (2012) "L'anàlisi del discurs al segle XXI: reflexions crítiques a l'entorn del context comunicatiu i la multimodalitat". En Vicent Salvador (ed.) *L'ull despert. Anàlisi crítica dels discursos d'avui*. València: Edicions Tres i Quatre: 105-149.
- PORTOLÉS, José (2004) *Pragmática para hispanistas*, Madrid, Síntesis.
- POYATOS, Fernando (1994) *La comunicación no verbal*, Madrid, Istmo, 3 volúmenes.

POYATOS, Fernando (2002) *Nonverbal Communication Across Disciplines*, Amsterdam: John Benjamins, 3 volúmenes.

Real Academia Española y Asociación de Academias de la Lengua Española (2009) *Nueva gramática de la lengua española. Morfología y sintaxis*. Madrid: Espasa.

REYES, Graciela (1990) *La pragmática lingüística. El estudio del uso del lenguaje*. Barcelona: Montesinos.

SCHIFFRIN, Deborah, Deborah TANNEN y Heidi E. HAMILTON (eds.) (2001) *The Handbook of Discourse Analysis*, Oxford: Blackwell.

SIDNELL, Jack (2010) *Conversation analysis: An introduction*, West Sussex, UK: Wiley-Blackwell..

SPERBER, Dan y Deidre WILSON (1986) *La Relevancia. Comunicación y procesos cognitivos*. Madrid: Visor, 1994.

RIGAU, Gemma (1981) *Gramàtica del discurs*, Bellaterra: Servei de Publicacions de la UAB.

TITSCHER, Stefan, Ruth Wodak, Eva Vetter y Michael Meyer (2000) *Methods of Text and Discourse Analysis*, London: Sage.

TUSÓN, Amparo (1995) *Anàlisi de la conversa*, Barcelona: Empúries (Trad: *Análisis de la conversación*. Barcelona: Ariel, 1996).

TUSÓN, Amparo (2002) "El análisis de la conversación: entre la estructura y el sentido", *Estudios de Sociolingüística*, 3(1): 133-153.

Val.Es.Co. (2014) "Las unidades del discurso oral", *Estudios de Lingüística del Español*, 35: 13-73.

van DIJK, Teun A. (ed.) (1997) *Discourse studies: A Multidisciplinary Introduction*, Londres, Thousand Oaks y Nueva Delhi, Sage, 2 volúmenes.

van DIJK Teun A. (2012) *Discurso y contexto: un enfoque sociocognitivo*, Trad. de de Andrea Lizosain, Barcelona: Gedisa.

VERSCHUEREN, Jef (1999) *Para entender la pragmática*, Madrid: Gredos, 2002.

VERSCHUEREN, Jef (2009) "Introduction: The pragmatic perspective". En Jef Verschueren & Jan-Ola Östman (eds.), *Keynotions for pragmatics*, Amsterdam & Philadelphia, PA: John Benjamins: 1-27.

WENNERSTROM, Ann K. (2001) *The music of everyday speech: Prosody and discourse analysis*. Nueva York: Oxford University Press.

WICHMANN, Anne (2000) *Intonation in text and discourse*, Londres: Longman.

Durant el curs es proporcionaran altres recursos en línia.